QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM,

DIE IOVIS III. MAII.

M. FRANCISCO BOVIONIER, Doctore Medico, Moderatore. 737.

Poteſtne Senectus arte Medica retardari?

O R S non peccati ſoboles, ſed terror: non vitæ finis, ſed extremus terminus, fatalis quidē & neceſſarius, minimè tamen præfixus, támque incertus quàm ineluctabilis: non æquo pulſat pede pauperum tabernas regúmque turres; ocyùs, tardiùs, omnium mouetur vrna. Eâdem naſcendi & denaſcendi lege tenemur: ſed vnus ingreſſus plures habet egreſſus, & cùm ortus noſtri vnica ſit via, interitus eſt multiplex: violentus vtplurimùm prudentiâ præcaueri poteſt; naturalis, cuiuſmodi eſt omnis doloris expers, ſi non prohiberi, ſaltem arte differri. Ibi ratio & ars locum habent, vbi neceſſitas non imperat. Poſuit Deus hominem in manu conſilij, & vitæ vſuram eius arbitrio permiſit: Arti incolumitatem & diuturnitatem commiſit. Hanc qui negat, Deo iniuriam facit & Naturæ. Hinc verus Medicus ἰσόθεος, cuius beneficio, οἱ νοσέοντες ἀπαλλάσσονται τῶν μεγίστων κακῶν, νόσων, πόνων, λύπης, θανάτου: & ſanorum valetudo in multos annos continuata conſeruatur. In temperatis & exquiſitè ſanis omnia naturæ & conſuetudini deferenda: cæteri arte correctrice & directrice indigent, quam plerique etiam inſcij ſequuntur. Neque profectò miſerè viuunt, qui medicè viuunt.

MNIVM Medicinæ partium prima eſt & præſtantiſſima Ὑγιεινή, quæ præſentem hominis ſanitatem aut inculpatam ſimilibus tuetur, aut nutantem modico contrariorum vſu firmat, ac ſubinde vitæ curriculum prorogat: Cuius poſtrema ætas ſenectus eſt, non tam annorum numero, quàm corporis temperamento frigido ſicco, æſtimanda. Prima dies calidiſſima humidiſſima; vltima frigidiſſima ſicciſſima, ad quam γῆρας via eſt in animalibus, αὔανσις in plantis: hinc ſenio extincti proprio nomine ἀβλαβεῖς dicti. Partes ſolidas exſiccari ſi prohibes, ſenectutem ſiſtis & μάρανσιν arces: corpus excrementis ſi liberas, σβέσιν impedis. Eſt quippe in viuentibus (præter communem materiæ primæ nouarum formarum appetitum, & inſitum materiæ ſecundæ contrariorum diſſidium) connata interitus cauſa duplex, perennis triplicis ſubſtantiæ effluxus, & ineuitabilis excrementorum prouentus: vnde viuificus calor, elemento ſtellarum proportione reſpondens, καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ ἀνάγκῃ ſenſim fatiſcit: ille ſuo fraudatus genio, ambientis furto theſaurum vitæ depeculantis, tantam iacturam cumulatè nequit reſarcire; quin aſſiduo agitatus opere, vires deperdit eundo; & ſubortis ex nouâ diſſimilis ſubſtantiæ inſtauratione excrementis continuò deteritur.

ATVRA fatalia hæc viuentium damna vtcumque reparat, aëris inſpiratione & tranſpiratione, quo ne momento quidem carere poſſumus; alimenti tam ſolidi quàm liquidi intuſſuſceptione, abs quo hominis vita vltra ſeptimum diem non prorogaretur; & excrementorum vacuatione, quibus alioquin calor citò obrueretur. Naturæ miniſtrat Medicina quæ horum delectu & ratione adhibitâ, fœliciorem triplicis ſubſtantiæ reparationem molitur, & parciorem ſuperfluitatum prouentum maturiùs excludi procurat. Aëris non ſolum ſubſtantiâ reficimur, ſed etiam temperie iuuamur: illa tenuis & pura omnibus peræquè vtilis eſt: hæc varijs naturis varia conuenit, ſoli Medico Diætetico dijudicanda. In eſculentorum & poculentorum ratione ſpectatur καὶ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιόν: naturam ἐν τῷ ποσῷ ducem ferè ſequimur: ἐν τῷ ποιῷ diligentiori cautione eſt opus: An id tantùm quod ſapit, nutrit? Certe id alimentum Ambroſiam atque Athanaſiam vincit, quod cùm plurimum laudabilis ſucci generet, facilè coquitur, & in partes εὐανάδοτον digeritur. An ſanis à ſuilla carne abſtinendum: credat Iudæus Apella, non ego. Nulli non prodeſt vini diluti, aut aceti mulſi, potus. Eduliorum varietas natiuum robur fatigat & deijcit: Eorum ſumendorum tempus natura præſcribit, Ars ordinem & præparationem: ita vt vtraque per ſe indigens, altera alterius auxilio vigeat.

R T I S potiſſima eſt cura in excrementorum vacuatione, quæ in vnaquaque coctione ſegregantur: in prima per aluum: in ſecunda per veſicam: in tertia per totum corporis habitum, cuius ratione tam varia exercitationum, frictionum, balneorum, genera, à legitimâ Gymnaſticâ (quæ Ὑγιεινῆς pars eſt) inuenta ſunt & inſtituta. Moderatâ tum corporis tum animi agitatione, calor vegetior factus perfectiorem coctionē promouet, expeditiorem diſtributionem, validiorem nutritionē, ſuperfluorū excretionem faciliorem: vno verbo vitæ principia diutiſſime fouet, nec præproperè diſſipari ſinit aut opprimi. Labor cibū præcedat, quies excipiat. Impura corpora medicamento mouenda ſunt ac veluti exercenda, deinde nutrienda. Cùm duo faciunt idem, non eſt idem: neque omnibus Venus eſt eadem, omnibus tamen moderata competit, præſertim à ſomno. Sic ab arte ſua cuique accipienda viuendi norma, ſi non tædet cæli conuexa tueri. Hac philoſophia Democritus ſenectutem intus vino, foris oleo, diu refocillauit. Non aurum Chymicum ſed Indicum vitale eſt, & omnino præſtat ſignatum Hermetico. Mangonio & fucis, quibus Agyrtæ mulierculis os ſublinunt, cuticula exuitur non ſenecta. Perditus Paracelſus impiè Peliam recoquere tentat: ἀπὸ τῆς γερήσεως ἐπὶ τὴν ἕξιν γίνεσθαι μεταβολὴν, ἀδύνατον.

ΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ non ex ſolâ humidi vbertate repetenda eſt, quin potiùs ſi nec illud ſit aqueum nec excrementitium; ſed lentum, pingue, & aëreum, quod neque ſiccetur facilè, neque congeletur. Hinc oleoſæ & reſinoſæ arbores cæteris diutius perennant: nec ſunt proceriora animalia minoribus perpetuò viuaciora; imò pecus aquatile terreſtri βραχυβιώτερον. Hinc etiam homines in locis calidis degentes perhibentur diuturnioris æui. Calidum humidum numquam peccat in exceſſu: & ſanè idipſum temperamentum maximè confert ad ſanitatem, quod ad diuturnitatem conducit: alij tamen integrâ valetudine citiùs vitæ penſum abſoluunt; alij licet aduerſâ, tardiùs. Omnibus victus error plures annos poteſt præripere, quos artis Medicæ beneficium addit, non modo quòd marcorem ſeu ſenectutem ex morbo emendet, atque ſæpius tollat; ſed etiam quòd naturalem remoretur, &, ſi non impediat vel auferat, ſaltem retardet.

Ergo Senectus arte Medica poteſt retardari. 183

Proponebat Lutetiæ VICTOR PALLV, Turonenſis. A. R. S. H. M. DCXXIX.